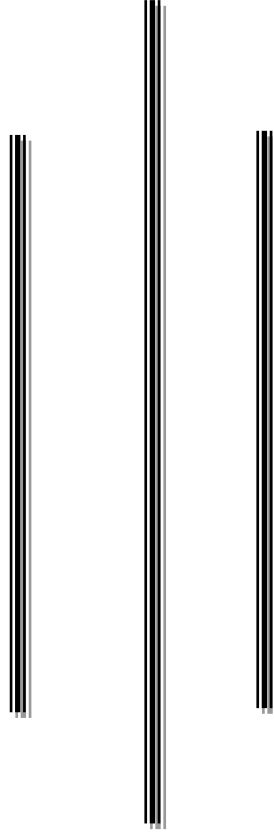

राजश्व सुधार कार्य योजना

ठुलीभेरी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
जुफाल डोल्पा
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

नगरसभा बाट स्विकृत मिति : २०७७/०४/२८

राजश्व सुधार कार्य योजना २०७७/७८

अवस्था अध्ययनको सूचना विश्लेषण, लक्षित समूह परामर्श कार्यशाला, नगरपालिकाका सरोकार पक्षहरूसँगका अन्तरक्रिया, परामर्श तथा कार्यशाला एवं विभिन्न निकायबाट प्राप्त सुझावहरूलाई समावेश गरी ठूलिभेरी नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ । त्यसैले यस कार्ययोजनालाई नगरपालिकाले स्वीकृत गरी लागू गर्ने विश्वास लिईएको छ ।

क) समन्वय तथा संगठन विकास तर्फ

सुधारकोलागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	उद्देश्य तथा लक्ष्य	समयावधि	जिम्मेवारी	कार्यान्वय
नगरपालिकाको विद्यमान स्रोत तथा सम्भाव्य स्रोतको विश्लेषण गरी राजश्व सुधार कार्य योजना तर्जुमा गर्ने ।	नगरपालिकाको राजश्व सुदृढीकरणको लागि समयावधि सहितको कार्य योजना तयार हुने	२०७८ असार मसान्त	मुख्य: नगरसभा नगरपालिका बोर्ड सहयोगि: राजश्व शाखा, राजश्व परामर्श समिति,	सहयोगि निकायको सहयोग आवश्यक
नगरपालिकाको सम्पत्तिको परिचालन तथा राजश्व परिचालनमा सहयोग तथा नीतिगत सुझाव प्रदान गर्नकोलागि विभिन्न समितिहरू गठन तथा परिचालन गर्ने ।	नगरपालिकाको राजश्व परिचालनमा समन्वयात्मक कार्य हुने र राजश्व परिचालनमा नगरपालिकालाई सहयोग प्राप्त हुने ।	२०७८ असार मसान्त	मुख्य: नगरपालिका बोर्ड सहयोगि: प्रशासन शाखा, राजश्व शाखा	न.पा. आफैले गर्ने
कर्मचारीहरूको कार्यको अनुगमनकालागि कार्यसम्पादन सूचक तयार गरी लागु गर्ने र सो को आधारमा उत्प्रेरणाको व्यवस्था गर्ने ।	कर्मचारीहरूको कार्यको अनुगमन तथा नियन्त्रण प्रणाली स्थापना हुने तथा प्रोत्साहनकोलागि आवश्यक आधार निर्धारण हुने	आ.व २०७७/७८ देखि	मुख्य: राजश्व शाखा सहयोगि: प्रशासन शाखा	सहयोगि निकायको सहयोग आवश्यक

<p>राजश्व शाखाकोलागि वर्तमान कार्यस्थान र भौतिक ब्यवस्थालाई पुनरावलोकन गरी पर्याप्त कार्यस्थान तथा साधनको ब्यवस्था गर्ने :</p> <p>☐ करदाताहरूलाई विश्रामको ब्यवस्था, ☐ खानेपानी तथा ☐ कर तिर्ने सहज वातावरण</p>	<p>राजश्व शाखाको कार्य वातावरणमा सहज हुने तथा करदाताहरू कर तिर्न सहज वातावरण सिर्जना हुने ।</p>	<p>२०७८ असार मसान्त सम्म</p>	<p>मुख्य: राजश्व शाखा सहयोगि: प्राविधिक शाखा, जिन्सी शाखा</p>	<p>न.पा. आफैले गर्ने</p>
<p>राजश्व शाखामा कार्यरत र सो शाखामा काम लगाइने सबै कर्मचारीहरूकालागि क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने ।</p> <p>राजस्व शाखामा दक्ष प्राविधिक जनशक्ति बढाउनु पर्ने -Computer Literate)</p>	<p>कर्मचारीहरूको क्षमता विकास हुने र दक्ष एवं प्रशिक्षित कर्मचारीबाट छिटो छरितो सेवा प्रवाह हुन,</p>	<p>आ.व. २०७७/७८ देखि</p>	<p>मुख्य: नगरसभा सहयोगि: राजश्व शाखा, प्रशासन शाखा तथा</p>	<p>न.पा. आफैले गर्ने</p>
<p>नगरपालिकाको राजश्व ब्यवस्थापन तथा असुली निर्देशिका तयार गरी लागु गर्ने</p>	<p>राजश्व असुली कार्यविधि तथा कार्य प्रवाहमा स्पष्टता आउने ।</p>	<p>आ.व. २०७७/७८देखि</p>	<p>मुख्य: नगरसभा सहयोगि: राजश्व शाखा</p>	<p>सहयोगि निकायको सहयोग आवश्यक</p>
<p>राजस्व उठ्ने (व्यवसाय केन्द्रित)</p>	<p>संभाव्य करदाता व्यवसायीहरूको</p>	<p>आ.व. २०७७/७८ देखि</p>	<p>मुख्य: राजश्व शाखा</p>	<p>न.पा. आफैले गर्ने</p>

ठाउको संभाव्यता अध्ययन गरी टोल भेला गर्ने र वडा समितिहरूको क्षमता विस्तार गरी वडा समिति मार्फत निश्चित कर तथा शुल्क संकलन गर्न जिम्मेवारी प्रदान गर्ने ।	पहिचान हुने तथा करदाताहरूले नजिकको स्थानमा कर तथा शुल्क तिर्न पाउने सुविधा उपलब्ध हुने ।		सहयोगि: वडा समितिहरू	
--	--	--	----------------------	--

ख) आय डाटावेश स्थापना तथा संचालन

सुधारकोलागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	उद्देश्य तथा लक्ष्य	समयावधि	जिम्मेवारी	कार्यान्वय
उद्योग वाणिज्य संघसंगको सहकार्यमा व्यवसाय करको तथ्यांक संकलन फारामको विकास गरी तथ्यांक संकलन गर्ने तथा सो को आधारमा फिल्डमानै कर्मचारी खटाई करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने ।	व्यवसायको अभिलेख अद्यावधिक भई व्यवसाय कर असुलीमा वृद्धि हुने ।	आ.व. २०७७/७८ मा सम्पूर्ण	मुख्य: राजश्व शाखा सहयोगि: उद्योग वाणिज्य संघ, निरीक्षण शाखा तथा सम्बन्धित वडाहरू	स्थानीय संघसंस्था, कार्यालयको सहयोग आवश्यक
वहाल करको लगत तयारी तथा असुली व्यवस्था सुधारकोलागि कार्ययोजना	वहाल कर सुधारको लागि कार्ययोजना कार्यान्वयन भई वहाल कर असुलीमा वृद्धि हुने	योजना तयारी २०७७ साउन देखि कार्यान्वयन २०७८/७९ देखि	मुख्य: राजश्व शाखा सहयोगि: निरीक्षण शाखा, वडा समितिहरू	न.पा. आफैले गर्ने

वनाई लागु गर्ने ।				
जिआईएस सूचना प्रविधिलाई समेत प्रयोगमा ल्याई नगरक्षेत्रका सम्पूर्ण घरजग्गाको अभिलेख तयार गर्ने ।	एकिकृत सम्पत्ति करकोलागि अभिलेख अद्यावधिक हुने ।	आ.व. २०८०।८१ देखि	मुख्य: सूचना शाखा सहयोगि: राजश्व शाखा	सहयोगि निकायको सहयोग आवश्यक

ग) कर तथा शुल्क असुली प्रणालीमा सुधार

सुधारकोलागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	उद्देश्य तथा लक्ष्य	समयावधि	जिम्मेवारी	कार्यान्वय
राजश्व परिचालनकोलागि गोष्ठी तथा कर सचेतना कार्यक्रमकोलागि वार्षिक रूपमा बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	करदातामा सचेतना अभिवृद्धिका साथै कर, शुल्कको दर व्यवहारिक हुने तथा करको दायरा विस्तार हुँदै जाने ।	आ.व. २०७८।७९ देखि	मुख्य: नगरसभा सहयोगि: राजश्व शाखा, वडा समितिहरू	न.पा. आफैले गर्ने
ब्यवसाय करको दर, व्यवसायको लागत अध्ययन गर्ने र लागत तथा स्थानको आधारमा निर्धारण गरी लागुगर्ने	करको दर बढी न्यायोचित र व्यवहारिक भई तथा कर असुलीमा बृद्धि हुने ।	आ.व. २०७९।७८ देखि	नगरसभा सहयोगि: राजश्व शाखा, प्राविधिक शाखा	न.पा. आफैले गर्ने
अग्रीम करको असुली लागि	करदातालाई कर तिर्न	आ.व. २०७९।७८ देखि	मुख्य: नगरसभा	न.पा. आफैले गर्ने

कार्यविधि बनाई निश्चित अवधि (३ वर्ष सम्मकोलागि अग्रीम कर असुल गर्नको सक्ने ब्यवस्था लागु गर्ने	सहज हुने ।		सहयोगि: राजश्व शाखा	
करदाताहरूलाई पुरस्कृत र सम्मानित गर्ने ब्यवस्था अनिवार्य गर्ने ।	कर तिर्नेले सम्मान पाउने अवसर प्रदान हुने ।	आ.व. २०७१७८ को नगरसभा देखि	मुख्य: नगरसभा सहयोगि: राजश्व शाखा	न.पा. आफैले गर्ने
सवै कर तथा शुल्कमा समयमा कर नतिर्नेसंग लिईने जरिवाना दर निर्धारण र छिटो कर बुझाउनेलागि छुटको दर निर्धारण गरी लागु गर्ने ।	कर प्रणालीमा दण्ड र पुरस्कारको ब्यवस्था स्थापना हुने ।	आ.व. २०७१७८ देखि	मुख्य: नगरसभा सहयोगि: राजश्व शाखा	न.पा. आफैले गर्ने
पशु बधशाला संचालकको आयको विश्लेषण गरी सेवा तथा सरसफाई शुल्क वृद्धि गर्ने । ठूलीभेरी न.पा.मा सरसफाईको दायरा बढाउने,	सरसफाईमा न्यायोचित शुल्कको ब्यवस्था लागु हुने	आ.व. २०७१७८ देखि	मुख्य: नगरसभा सहयोगी :राजश्व शाखा	न.पा. आफै ।
व्यवसाय करको दायरा फराकिलो गरी असुली प्रकृया प्रभावकारी बनाउन	कर असुलीमा योगदान हुने	आ.व. २०७१७८ देखि	मुख्य: नगरसभा सहयोगी :राजश्व शाखा	न.पा. आफै ।

चार किल्ला, उद्योग सिफारिस अमीन सेवा तथा नक्सा पास प्रक्रियाका लागि राजस्व पुनः मूल्याङ्कन गर्ने	परिवर्तित कर लागु भै आय वृद्धि हुने	आ.व. २०७७/७८ देखि	मुख्य: नगरसभा सहयोगी :राजश्व शाखा	न.पा. आफै ।
बिज्ञापन कर बढाउने ।	कर दरमा समयोचित परिवर्तन भै आय वृद्धि हुने	आ.व. २०७७/७८ देखि	मुख्य: नगरसभा सहयोगी :राजश्व शाखा	न.पा. आफै ।

घ) सम्पत्ति परिचालन

सुधारकोलागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	उद्देश्य तथा लक्ष्य	समयावधि	जिम्मेवारी	कार्यान्वय
सार्वजनिक जग्गा तथा सो मा बनेका भवनहरूलाई नगरपालिकाको स्वामित्व वा भोगाधिकार वा संरक्षकत्वमा ल्याउने ।	सार्वजनिक जग्गाहरूको परिचालन गरी शहरी सुविधाको व्यवस्था तथा आय आर्जनमा परिचालनकोलागि सहज वातावरण तयार हुने ।	तुरुन्त	मुख्य: नगरपालिका बोर्ड सहयोगी: जिन्सी शाखा	स्थानीय संघसंस्था, कार्यालयको सहयोग आवश्यक
आवश्यक परेका वाह्य स्रोतवाट रकमको व्यवस्था गरी अध्ययन प्रतिवेदन अनुसारको योजनालाई क्रमस	नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका जग्गाहरू तथा नगरक्षेत्रमा रहेका सार्वजनिक जग्गाहरूको परिचालनवाट शहरी	आ.व. २०७७/७८ देखि	प्राविधिक शाखा	सहयोगि निकायको सहयोग आवश्यक

कार्यान्वयनमा लैजाने	सुविधाको थप ब्यवस्था तथा आय आर्जन			
----------------------	-----------------------------------	--	--	--

ड) आयका नयाँ स्रोतको पहिचान तथा परिचालन

सुधारकोलागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	उद्देश्य तथा लक्ष्य	समयावधि	जिम्मेवारी	कार्यान्वय
न.पा.क्षेत्र भित्र पर्ने बालु,गिट्टी, ढुङ्गा लगायतको ठेक्का पट्टा (राजस्व बाँडफाँडको नीति अन्तरगत) न.पा.लाई नै गर्ने अधिकारका लागि पैरवी गर्न	१.नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा बृद्धि हुने । २.राजश्व बाँडफाँड बाट प्राप्त हुने आयमा बढोत्तरी हुने,	आ.व. २०७९ देखि	मुख्य: नगरसभा सहयोगि: प्राविधिक शाखा तथा राजश्व शाखा	जि.स.स.,जिल्ला वन कार्यालय लगायत अन्य सहयोगी निकायहरूको सहयोग समेत आवश्यक,
न.पा. द्वारा मर्मत सम्भार गरिएका सडकहरूमा सवारी साधन प्रवेश कर कार्यान्वयन गर्ने	करको श्रोतमा र नगरपालिकाको आयमा बृद्धि हुने ।	२०७७	मुख्य: नगरपालिका बोर्ड सहयोगि: राजश्व शाखा	नगरपालिका आफैले ।
सूचना प्रणाली व्यवस्थित गरी व्यक्तिगत प्रयोजनका सूचनामा कर व्यवस्थित गर्ने ।	आयको स्रोतमा थप विस्तार हुने ।	२०७७	मुख्य: नगरपालिका बोर्ड सहयोगि: राजश्व शाखा	नगरपालिका आफैले ।

५. आगामी कदमहरू

यस शीर्षकमा परामर्शदाताबाट नगरपालिकाले तत्काल गर्नुपर्ने कार्यहरूको सिफारिस गरिएको छ । यसले कार्ययोजनालाई समयमानै सन्तोषजनक तरिकाले कार्यान्वयन गर्न गर्नुपर्ने कृयाकलापहरूबारे जानकारी गराउने छ ।

राजश्व सुधार कार्य योजनाको स्वीकृति

राजश्व सुधार कार्य योजनाको स्वीकृति यस कार्ययोजना कार्यान्वयनमा ल्याउन तत्कालै गर्नुपर्ने पहिलो कार्य हो । यो अन्तिम मस्यौदालाई राजश्व परामर्श समिति र नगरपालिका बोर्डमा छलफल गराई नगरसभाबाट स्वीकृति गर्न आवश्यक छ । आम संचारकालागि स्वीकृत कार्ययोजना नगरपालिकाको वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट पुस्तिकामा समावेश गरी प्रकाशनमा ल्याउन महत्वपूर्ण कदम हुन सक्दछ ।

राजश्व प्रशासनको पुनः संरचना

राजश्व सुधारकोलागि कार्य थालनी पूर्व नगरपालिकाले एउटा उपयुक्त संस्थागत संयन्त्रको स्थापना गर्न आवश्यक हुन्छ । राजश्व प्रशासन प्रणाली सुधारकालागि कार्ययोजनाले समन्वय समितिहरूको गठन र परिचालन, राजश्व शाखाको उपयुक्त संगठन संचरनाको स्थापना, राजश्व शाखामा पर्याप्त र उपयुक्त जनशक्तिको व्यवस्था र वडा कार्यालयहरूका क्षमता विकास कार्य योजनाले मुख्य सुधार गर्नुपर्ने कृयाकलापको रूपमा पहिचान गरेकोछ ।

मस्यौदा प्रस्ताव तयारी

यस कार्ययोजनामा राजश्व सुधार सम्बन्धि नीतिगत व्यवस्थाकालागि विभिन्न कृयाकलापहरूको परिकल्पना गरेको छ जुन नगर परिषद्बाट औपचारिक रूपमा स्वीकृत हुन आवश्यक हुन्छ । नगरपरिषद समक्ष स्वीकृतिकोलागि पेश गर्नकोलागि तपसिलका दस्तावेजहरूको मस्यौदा तयार गरी त्यसमाथि छलफल गरी अन्तिम रूप दिन आवश्यक हुन्छ ।

- नगरपालिकाको राजश्व व्यवस्थापन तथा असुली निर्देशिका
- व्यवसायकरको संसोधित दरहरू
- स्थानीय विकास शुल्क लगाउने
- अग्रीम कर तथा शुल्कमा ढिलो बुझाएमा हुने जरिवानाको दर
- नक्सापास दस्तुर नियमन प्रणाली

कार्यक्रमको स्वीकृति र बजेट विनियोजन

नगरपालिकाले कार्ययोजनामा उल्लेख भएका केही क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनको लागि कार्यक्रम स्वीकृति तथा सो कोलागि बजेटको व्यवस्था गर्नु पर्ने देखिन्छ । आगामी नगर परिषद्बाट तपसिलका क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनकालागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

- राजश्व शाखालाई प्रयाप्त कार्य कक्ष र साधन उपलब्ध गराउन
- राजश्व शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता तथा सीप विकास कार्यक्रम संचालन गर्न
- कर चुहावट विषयका सूचकलाई प्रोत्साहन प्रदान गर्न
- व्यवसायकर लगत संकलन तथा अद्यावधिक गर्न
- वहाल कर लगत संकलन र अद्यावधिक गर्न

- सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेखीकरण तथा नक्साङ्कन
- राजश्व जनचेतना अभियान तथा राजश्व परिचालन कार्यशालाहरू संचालन गर्न

बाह्य सहयोगकोलागि प्रकृयाको शुरुवात

नगरपालिकासँगको प्राविधिक सीप तथा वित्तीय क्षमताको कमीका कारणले कार्य योजनामा परेका केही क्रियाकलापहरू कार्यान्वयनमा बाह्य प्राविधिक र वित्तीय सहयोग आवश्यकता पर्न सक्दछ । त्यसकारण नगरपालिकाले त्यस्ता सम्भावित निकायहरूको खोजी र प्राविधिक सहयोग तथा वित्तीय लगानीको लागि छलफलको शुरुवात गर्नु पर्दछ । बाह्य सहयोगका आवश्यक पर्नसक्ने क्रियाकलापहरू निम्नानुसार छन् ।

- भौगोलिक सूचना प्रविधि प्रयोग गरी सम्पत्तिको लगत तयारी तथा अद्यावधिक गर्न,
- हातले गर्ने कर असुली प्रक्रियालाई क्रमशः कम्प्युटरीकृत , अनलाइन/वेब मा आधारित बनाउँदै लैजान,
- शहरी सेवा तथा राजश्व परिचालनका लागि नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेको जग्गा, सार्वजनिक जग्गा तथा नगर विकास समितिको मातहातमा रहेको जग्गाको उपयोग सम्बन्धमा सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत डिजाईन इष्टिमेन र कार्यान्वयन गर्न,
- सार्वजनिक निजी साभेदारीका परियोजनाको अध्ययन, विकास तथा खरिद प्रक्रिया पुरा गर्न
- राजश्व प्रशासनको संस्थागत प्रणाली स्थापना गर्न तथा राजश्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयनकोलागि तालिम तथा कार्यान्वयनमा सहयोग प्रदान गर्न

राजश्वका वैकल्पिक श्रोतहरू

यस कार्ययोजनामा भएका केही क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयन ढाँचा तयार गर्न सम्बन्धित सरोकारपक्षहरू र निकायहरूसँग थप छलफल तथा परामर्श बैठकहरूको आवश्यकता पर्दछ । कार्य योजनामा भएका तपसिलका कृयाकलापहरूको कार्यान्वयनकालागि नेपाल सरकारका निकायहरू, नगर विकास समिति, पेशागत संगठनहरू, निजी क्षेत्र, समुदायमा आधारित सस्थाहरू र राजनैतिक दलहरूको सहकार्य आवश्यक देखिन्छ ।

- सार्वजनिक जग्गा तथा भवनहरूको स्वामित्व वा भोगाधिकार वा संरक्षणको अधिकार प्राप्ती,
- न.पा.क्षेत्र भित्र पर्ने वालु,गिट्टी, ढुङ्गा लगायतको ठेक्का पट्टा राजस्व वाँडफाडको नीति अन्तरगत राखी न.पा.लाई नै सो को ठेक्कापट्टा गर्ने अधिकारका लागि पैरवी गर्न
- ठूला उद्योगहरूबाट उनीहरूले उपभोग गरेको प्राकृतिक श्रोत तथा वातावरणमा पारेको प्रभावको आधारमा स्थानीय विकास शुल्क लगाउने

सुभावहरू

- नगरपालिकालाई प्राप्त कानुनी व्यवस्था अनुसार यो राजश्व सुधार कार्य योजना कार्यान्वयनलाई सुनिश्चित गर्न नियमित प्रगति समीक्षा गर्नु पर्ने
- यसका अलावा यो योजनालागि राजश्व सुधारकालागि एक व्यवहारिक र जिवन्त दस्तावेज बनाउन नयाँ चुनौती, क्षेत्र र अवसरहरूलाई सम्बोधन गर्नेगरी वार्षिक रुपमा पुनरावलोकन गर्ने
- एकिकृत सम्पत्ति कर तथा व्यवसायकरको दरहरूमा पुनरावलोकन गर्ने तथा बक्यौताहरूको असुलीमा तिब्रता दिने

सार्वजनिक निजी सभेदारी मार्फत राजस्व वृद्धिका लागि आवश्यक श्रोत पहिचान गरि कर क्षेत्रको बिस्तार गर्ने ।